

ÇANKIRI İL İNSAN HAKLARI İSTİŞARE TOPLANTISI SONUÇ BİLDİRİSİ

Kurumumuz, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) Kanunu'nun "İstişare komisyonu ve istişare toplantıları" başlıklı 22'nci maddesinde yer alan "Kurum, insan hakları sorunlarını tartışmak ve insan hakları konularında bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, yükseköğretim kurumları, basın ve yayın kuruluşları, araştırmacılar ve ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşların katılımıyla merkezde ve illerde istişare toplantıları gerçekleştirir." hükmü kapsamında istişare toplantıları gerçekleştirmekle görevlendirilmiştir. Bu kapsamda 31.10.2022 tarihinde Kurumumuz tarafından, Çankırı İlinde Kanun'da bahsi geçen paydaşlarla istişare toplantısı gerçekleştirilmiştir.

İnsan hakları sorunlarının tartışılması ve insan hakları konularında bilgi ve görüş alışverişinde bulunulması amacıyla düzenlenen toplantıda:

- *Ceza infaz kurumlarında anneleri ile birlikte kalan 0-6 yaş aralığındaki çocukların çeşitli imkân ve haklara erişemediği, yalnızca Sincan Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda anne-çocuk ünitesi bulunduğu, bu çocukların durumu ve ihtiyaçları hususunda çalışmalar yürütülmesinin yaşanan sorunları ortadan kaldıracabileceği,*
- *Son dönemde çocuk dilencilerin sayısında artış gözlemlenmekte olduğu; bu çocukların zorla dilendirilip dilendirilmediği, beslenme ve barınma gibi temel ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmadığı ve eğitim hakkına ne derecede erişebildiklerinin araştırılması gerektiği; söz konusu çocuklarla ilgili bakım yükümlülüğünü yerine getirmeyen ebeveynler hakkında cezai yaptırımlar öngörülmesinin çocuk dilencililiğini azaltabileceği,*
- *Erkek çocuklarının ölüm ayılığı alabilmesinin, kız çocuklara kıyasla daha sıkı şartlara bağlandığı, bu durumun eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği,*
- *Kırsal bölgelerde kız çocuklarının aile etkisiyle eğitim hayatlarına belirli bir kademedен sonra devam edemedikleri ve başlık parası alınarak evlendirildikleri, aile içi şiddetin her türünün ortadan kaldırılması doğrultusunda yürütülen çalışmaların artırılması gerektiği,*
- *Kadın cinayetlerinin gerçekleşmesinde yerleşmiş olan gelenek ve görenekler ile bazı kültürel kodların da zaman zaman etkili olabildiği, bu sebeple kadına yönelik şiddetle mücadelede mevzuat çalışmalarının yanı sıra, şiddeti ortaya çıkaran kültürel kodların değiştirilmesine yönelik çaba gösterilmesine de ihtiyaç duyulduğu,*
- *Kadın erkek eşitliği, kadın cinayeti gibi ifadelerin, kavramları kategorize etse de bir kadının salt kadın olduğu için öldürülmesi durumunda, bunun kadın cinayeti olarak ifade edilmesinin yanlış olmadığı, belirli bir sosyolojik gruba yönelen bir olgu söz konusu olduğunda, sorunu bu şekilde tanımlamanın, çözüm üretebilmek bakımından bir gereklilik olarak kabul edilebileceği,*
- *Kadın cinayetleri ile etkin bir mücadele yürütülebilmesi adına, kimi olaylarda devletin sorumluluğuna da gidilmesi gerektiği ancak devletin sorumluluğuna ilişkin verilen kararların çok yetersiz olduğu,*
- *Yönetici pozisyonlarında ve üst düzey kamu görevlerinde kadınların erkeklere göre daha az yer aldığı, bu nedenle söz konusu alanlarda görev icra eden kişiler arasında sayı bakımından kadın erkek eşitliğinin sağlanamadığı, karar alma mekanizmalarında kadınların daha fazla yer alması gerektiği,*

- Şiddete uğrayan kadınların, emniyete veya jandarmaya başvurmaları halinde, emniyet mensupları tarafından, şikâyetlerinden bir sonuç alamayacakları söylenerek evlerine gönderildiği ve şikâyetlerinin alınmadığı, bu tür durumlarda kadınların yanlarında kimse bulunmadan emniyete gitmek zorunda kalmaları nedeniyle herhangi bir tanıklılık durumunun da söz konusu olamadığı, dolayısıyla bahse konu uygulamayı gerçekleştiren emniyet mensuplarının belirlenemediği ve bu kişiler hakkında hukuki işlem tesis edilemediği, kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin kanunların uygulanması noktasında denetimlerin sıklaştırılması gerektiği,
- Ev hanımlarının toplumda değersiz gösterilmesi ve kendilerine yetemediklerine inandırılması şeklinde gerçekleşen bir toplum baskısının söz konusu olduğu, kadınların bu toplum baskısından kurtarılmaları için gerekli çalışmalar yapılmasının önem arz ettiği,
- Zihinsel engelli bireyler için hayat boyu eğitim imkânının sağlanması gerektiği, ayrıca bu kişilerin çalışma yaşamına yeterince katılamadığı, bu sebeple yeteneklerine uygun işlerde istihdam edilmelerinin önem taşıdığı,
- Ağır engelli olması nedeniyle evden çıkma imkânına sahip olmayan kişilerin ve ailelerinin desteklenmesine ihtiyaç duyulduğu; kimi ailelerin, çocuklarının yanından ayrılamamaları nedeniyle sosyal yaşama katılamadığı,
- Otizmli bireylerin, rehabilitasyon merkezlerinde konuşma eğitimi ve ihtiyaç duydukları diğer bazı eğitimlere erişemediği, bundan dolayı bu eğitimlerin verildiği şehir dışındaki rehabilitasyon merkezlerine gitmeleri gerektiği ve bunun da aileler için maliyetli olduğu, ülke çapında söz konusu eğitimlerin verildiği rehabilitasyon merkezi sayısının artırılmasının bu sorunu ortadan kaldıracabileceği,
- Engelli bireylerin toplu taşıma araçlarını kullanırken problemlerle karşılaşmaları, bina ve açık alanların erişilebilir olmaması nedeniyle sunulan hizmetlere eşit şekilde erişememeleri, engelli öğrenciler için erişilebilir eğitim programlarının düzenlenmemesi gibi pek çok sorun alanında çeşitli kurumların kamusal sorumluluğunun bulunduğu, belediyeler başta olmak üzere, ilgili kurumların insan haklarını ilgilendiren bu sorunlarla mücadele etmesi ve sorumluluk alanına giren konularda gereken çalışmaları yapmalarının önem taşıdığı,
- Medikal malzemelere erişim hususunda yardım alabilen engelli sayısının yeterli olmadığı, engellilerin ihtiyaç duydukları medikal malzemelere erişimleri ile ilgili Sağlık Uygulama Tebliği ve diğer yasal düzenlemelerde değişikliğe gidilmesi yoluyla bu sorunun çözülebileceği,
- Çankırı'da vatandaşların kaldırımda yürüyebilecekleri alanların çok sınırlı olduğu, bu sorunu ortadan kaldırmak için kaldırımların genişletildiği, ancak zaman içerisinde kaldırımların esnaf ve dükkanlar tarafından işgal edilmeye başlandığı mevcut durumda ise kaldırımların yanı sıra yolların da söz konusu esnaf ve dükkanlar tarafından işgal edildiği,
- Sağlıklı bir çevrede yaşayabilmenin ve sağlıklı gıdaya erişimin çok önemli olduğu, bu nedenle çevre hakkı ve gıda hakkı ihlallerine odaklanılması ve çözümler üretilmesi gerektiği,
- İl ve ilçe kurullarının tamamen gönüllülük esasına göre çalışmakta olduğu, aynı zamanda kaynak yetersizliği nedeniyle yapmayı planladıkları faaliyetlerin birçoğunu gerçekleştiremedikleri, kurullar için ayrı bir bütçe kalemi oluşturulmasının, karşılaşılan mali sıkıntıları ortadan kaldıracabileceği,
- İl ve ilçe insan hakları kurullarının genellikle düzenli şekilde toplanmadığı, bu kurulların mevzuatta yer aldığı üzere ayda en az bir kere toplanmasına gerek duyulduğu,

- İl ve ilçe kurullarının alıkonulma ziyaretlerini habersiz şekilde gerçekleştiremediği, bu nedenle habersiz ziyaretler gerçekleştirilmesi önündeki engellerin tespit edilmesi ve ortadan kaldırılması gerektiği,
- Çankırı Geri Gönderme Merkezi'nde betonarme bir binanın mevcut olmadığı, kişilerin konteynerlerde yaşadığı, Çankırı'nın kışın çok soğuk olduğu, bu kişilerin klima ile ısınmaya çalıştığı ve çok zor şartlarda yaşamlarını sürdürdüğü, TIHEK ve ilgili kurumlarca bu konuda çalışılmasına ihtiyaç bulunduğu,
- Kişilerin soruşturma ve kovuşturması devam ederken, herhangi bir mahkeme kararı veya adli kontrol tedbiri bulunmamasına rağmen aile bireylerinin pasaportlarının iptal edildiği, bu durumun ortadan kalkması için ise kesinleşme şerhinin talep edildiği ancak davaların uzun süre devam ettiği, bu durumun suç ve cezanın şahsiliği ilkesine aykırılık teşkil ettiği ve kişilerin ailelerinin seyahat özgürlüğüne erişimlerini engellediği,
- Okul yöneticilerinin bir kısmının mesnetsiz CİMER başvurularına muhatabı oldukları ve bunun mağduriyete yol açtığı,
- Kamudaki işe alımlarda mülakat usulünün bulunmasının zaman zaman hak kayıplarına yol açtığı, bu nedenle mülakatların görüntülü bir şekilde kaydedilmesinin faydalı olacağı,
- Kesinleşmiş mahkeme kararları ile hükmedilen yaptırımların tam ve etkin bir şekilde uygulanmadığı, bu nedenle hak ihlallerinin önüne geçilmesinin zorlaştığı hususları gündeme gelmiştir.

Kurumumuz tarafından anılan toplantıda dile getirilen görüşler ve talepler bundan sonraki gerçekleştirilecek faaliyetlerde dikkate alınacak; ayrıca konuya ilişkin icrai kurumlara da gerekli bilgilendirmeler yapılacak ve belirli aralıklarla takipleri sağlanacaktır.